

SLOVENSKI VESTNIK

Celovec • četrtek • 3. februar 2000   števil. 5 (30511) • letnik 55 • cena 10 šil. • 0,73 evra

Avstrija je s koalicijo ÖVP-FPÖ na poti v izolacijo

Po mesece trajajočih pogajanjih o morebitni vladni koaliciji med socialdemokrati in ljudsko stranko in po »uspešnem« razbitju le-teh sta se v torek zvečer ÖVP in svobodnjaška stranka po izredno hitrem postopku dogovorili za vladno koalicijo in izdelali program za novo vlado.

Po silnih protestih iz vrst Evropske unije, ko gre za grožnjo popolne izolacije Avstrije tako na gospodarskem kot tudi na diplomatskem področju, sta predsednika omenjenih strank svarila zavrnila, češ da so pretirana, nestvarna in da so pripadniki obeh strank demokrati, med katerimi ni nobenih, ki bi se udejstvovali v duhu neonacizma.

Sporna oseba je seveda predvsem Jörg Haider, predsednik ÖVP Wolfgang Schüssel pa je padel v inozemstvu v nemilost šele s svojim namenom, da pomaga do vladanja temu po vsem svetu znanemu »sovražniku tujcev«. V Bruslju seveda še niso pozabili, da je Haider pred ljudskim glasovanjem o pristopu k EU v Avstriji temu pristopu nasprotoval in da tudi danes vidi v povezavi držav in narodov predvsem negativne plati.

Politična scena v Avstriji je zmedena; skoraj vsi politiki po vrsti izjavljajo, da je »reakcija preuranjena«, da je Avstrija demokratična država in podobno. Zadeva

je sprožila ogromno reakcij iz ljudstva, ki dokazujejo prav to, kar očita EU: širjenje nestrpnosti. Edinole evropski poslanec Zelenih Voggenhuber je našel jasne besede in Haiderja imenoval »fašista«. Nihče sicer ne dvomi v avstrijska načela demokratičnosti: več strahu je zaradi stranskega

tira, na katerega se Avstrija podaja, kajti če je Waldheim nekoč sedel le doma, ni kaj dosti vplivalo npr. na razvoj gospodarstva. Z izključitvijo diplomatov pa bi bilo veliko bolj tragično.

Schüssel pa je očitno trdno odločen, da postane avstrijski kancler, vseeno kako.

Prastar običaj »Ante pante« je tudi tokrat, na večer pred svečnico, privabil ogromno množico v Železno Kaplo kjer so otroci, pa tudi odrasli, nosili majhne cerkvice v reko Belo zato, da ne bo poplavljala.

28. PLES DANICE

sobota **5. februar 2000**
20.00
Kulturni dom »Danica«
v Šentprimožu

Za zabavo igra
ansambel ROSA

PREBLISK

... je brati in čuti danes po Avstriji. Mir san mir in nihče ne bo Avstrijcem predpisoval, koga naj imajo v vladi in koga ne. Taki imenovani »Waldheim-sindrom« se širi kot gripa.

A v Evropski uniji so ravnali tako, kot je za tako zvezo edinole mogoče. Če naj bo EU zveza držav in narodov na enakopravni osnovi, potem je nedopustno, da bi v kateri od članic prevladoval zakotni duh nestrpnosti. Če EU dopusti, da postane Haider salonski, grozi širjenje tega duha tudi drugod – in tudi drugod imajo svoje večje ali manjše Haiderje: v Franciji Le Pena, v Italiji Bossija, v Nemčiji republikance, v Sloveniji ... no, ja, slednja je še na čakalni listi.

Zvezni predsednik Klestil ne bo imel lahkega položaja. Po eni plati je dolžan ravnati v smislu unije, po drugi pa se mora ravnati po obstoječih zakonih Avstrije oziroma po uzancah v državi.

Kako si upajo ...

S sloganom »Haider ist unberechenbar« se ne morem strinjati. Jasno kot beli dan je, da si bo znal poiskati svoje »hausjuden, hausslowenen, hausausländer« itd., da si jih bo dal na zastavo. Potem pa je pot za zasledovanje tistih, ki v njegovi hiši ne hodijo noter in ven, prosta.

S. W.

DRUŠTVO SLOVENSKIH PISATELJEV/
PISATELJIC, PUBLICISTOV/ PUBLICISTK
IN PREVAJALCEV/PREVAJALK V AVSTRIJI
KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA
SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

Slavnostna prireditev

OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU
IN OB 200-LETNICI ROJSTVA
FRANCETA PREŠERNA

SREDA, 9. FEBRUAR 2000, 19.00, ORF-TEATER,
SPONHEIMERSTRASSE 13, CELOVEC

Razburjenje na Gradiščanskem

Prav ob peti obletnici pomora štirih Romov v Zgornji Borti (Oberwart) na Gradiščanskem se je zgodil spet eden od »majhnih« škandalov v Avstriji. V Zg. Borti je tamkajšnja občina postavila novo tablo z imenom

ceste, ki je odslej poimenovana po nacističnem zdravniku Wilhelmu Smitalu. V Avstriji imamo sicer dovolj vseh mogočih častnih naslovov za bivše nacistične; izgovor je običajno ta, da pač niso vedeli za preteklost dotičnega. A to še ni dovolj: Center avstrijskih narodnih skupnosti je izročil županu Oberwarta nagrado, Hrvaški akademski klub pa je v svojem protestu zapisal, da se od podelitve distancira, saj se z njo pač nobena narodna skupnost v Avstriji ne more sprijazniti; preveč je bilo žrtv nacizma prav med pripadniki le-teh.

Hrvaški akademski klub je zato zahteval, da je treba to sramotno tablo odstraniti, hkrati pa je poudaril, da s tem župana Ratzta niti približno ne uvršča med tiste, ki negujejo manjšinam sovražno ideologijo.

Predsednica kluba Silvija Resetarits pa kljub temu kritizira Ratzta, ker je za časopis Standard izjavil, da so bili nekoč »itak vsi nacisti«. Resetarits: Dejstvo je, da mnogi poštene ljudje v Avstriji niso bili člani NSDAP in SS, pa tudi ne ilegalci pred l. 1938. Nasprotno: narodne skupnosti, predvsem Rome, so načrtno izseljevali, jih zatirali in morili v koncentracijskih taboriščih.«

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA
SLOVENSKO PROSVETNO
DRUŠTVO BILKA

Vljudno vas vabimo na
praizvedbo monodrame
Matjaža Kmecla

Srečanje s Prešernom

v četrtek, 3. 2. 2000,
ob 19.30 uri, pri
Miklavžu v Bilčovsu.

Igra: Jožef Ropoša
(Mestno gledališče Ljubljana)
glasba: Gabriel Lipuš

ZVEZA
KOROŠKIH
PARTIZANOV

vabi na tradicionalno
svečanost v spomin
na padle borce
in žrtve nacifašizma

v nedeljo, 6. februarja
2000, ob 11. uri

na pokopališču v Svečah,
ob skupnem grobišču
narodnega heroja Matije
Verdnika-Tomaža
in njegovih soborcev.

Prisrčno vabljeni!

NOVO S KNJIŽNIH POLIC:

Slovinci v Avstriji

Pod enostavnim naslovom »Slovinci v Avstriji« je te dni izšlo v zbirki Geographica Slovenica delo ljubljanskega socialnega geografa in direktorja Inštituta za geografijo dr. Jerneja Zupančiča. V njem so predstavljeni strnjeni izsledki njegove doktorske teze, ki jo je uspešno zagovarjal pri prof. dr. Vladimirju Klemenčiču, nestorju slovenskih geografov pri preučevanju manjšinske problematike. Prav Zupančič je, poleg Milana Bufona, eden najbolj uspešnih profesorjev naslednikov. Profesor Klemenčič je h knjigi prispeval tudi predgovor.

Zupančič nas v delo uvede s primernim, teoretično podkovanim poglavjem, v katerem prikaže nekatere teoretične poglede na narodno in manjšinsko vprašanje, v okviru katerega je posebej poudaril nastanek in razvoj narodov v Evropi, nastanek manjšin, predstavljene so nekatere dileme pri pojmovanju identitete, natančno je predstavljena metodologija preučevanja le-te. V tem delu avtor kar precej presega svojo disciplinarno naravnost. Ob opredelitvi identitete Slovencev v Avstriji avtor loči med slovensko identiteto, med vindušarstvom, avstrijsko identiteto in t. i. regionalnimi in drugimi identitetami.

V drugi, obsežnejši del, nas avtor uvede s strnjanim zgodovinskim pregledom, kjer postavi v ospredje zgodovinsko povezanost Slovencev s prostorom današnje Avstrije, njihov številni razvoj, značilnosti demografske in socialne

sestave ter predstavi sodobni položaj Slovencev. Omeniti velja, da se avtor pri svojem delu ne omejuje samo na območje avtohtone poselitve na avstrijskem Koroškem in Štajerskem, temveč upošteva novejšje selitvene tokove ter tako obravnava Slovence na območju celotne Avstrije.

Posebno poglavje namenja avtor identiteti Slovencev v Avstriji. Na oblikovanje in spet na spreminjanje identitet po njegovem mnenju vplivajo družinske razmere, socialni dejavniki, bivalno območje, širše okolje, osebni vplivi. Jezik in komunikacija sta avtorju izredno pomembna činitelja etnične identitete, vendar ne izključni element, saj se le ta lahko ohranja tudi v primerih, ko je raba slovenščine povsem minimalna. Na podlagi empiričnih podatkov – opravljenih je bilo več kot 500 anket in opravljenih preko 100 intervjujev – avtor predstavi rabo slovenščine v družini, razlike v rabi jezika med različnimi generacijami, rabo slovenskega jezika izven družinskega okolja, na različnih območjih poselitve, v kulturnem življenju in v medijih.

Identiteto Slovencev v Avstriji Zupančič opredeljuje tudi po vsebini. Posebej zanimiva pa so njegova razmišljanja o večplastnosti identitete pri Slovencih v Avstriji. Zupančičeva knjiga, čeprav v osnovi rezultat socialnogeografskih raziskav, presega disciplinarno območje in v marsičem odpira nova raziskovalna področja,

tako da jo bodo uporabljali strokovnjaki različnih področij. Lahko pa bi odprla in razjasnila kako slepo pego tudi marsikateremu »poznavalcu« položaja Slovencev v Avstriji, če bodo seveda sposobni pravilno razumeti vsaj nekatera sporočila Zupančičevega teksta. Za slednje sicer ni prav veliko upanja.

Knjiga je lično grafično opremljena, kakor to pristoji avtorju in ediciji, pri kateri je izšla. Zaključuje jo obsežen povzetek v angleškem, ki bi glede na naravo dela lahko bil tudi v nemškem jeziku, kljub napovedanemu izidu knjige tudi v nemščini.

boje

Jernej Zupančič:
Slovinci v Avstriji
Inštitut za geografijo, Ljubljana 1999, 246 strani

Odvetniška pisarna Ludvik Druml

9500 Villach / Beljak,
Bambergergasse 10

išče tajnico

Znanje obeh deželnih jezikov
in obvladanje dela
z računalnikom je obvezno.

Prosimo, da se oglasite
po telefonu
na številko 0 42 42/236 67

Ravnateljstva mesta na dvojezičnih šolah

V zadnji številki Slovenskega vestnika je častni predsednik Strokovnega pedagoškega združenja Franc Kuvkoviča zavzel stališče k odgovoru deželnega glavarja na protestno pismo dvojezičnega učiteljstva. Cenenim bralkam in bralcem posreduje Strokovno pedagoško združenje v tej številki protestno pismo dvojezičnih učiteljev in učiteljic ter zgoraj omenjeno pismo oz. odgovor deželnega glavarja. S tem bo tudi stališče Franca Kuvkoviča, pisca članka z naslovom »Po srednjeveško: gospod tu, tlačan tam?« za tiste, ki s šolo nimajo opravka, bolj razumljivo. Haider se v svojem pismu izgovarja na tako Landeslehrer-Dienstrechtsgesetz, kjer je po njegovem govor le o učiteljih na dvojezičnih šolah in o njihovih nastavitvah, ne pa o ravnateljstvih. Ponovalo moramo spomniti odgovornega referenta za šolstvo, da so tudi ravnateljji učitelji in morajo, če hočejo službovati na dvojezičnih šolah, biti dvojezični. Ravnateljji niso samo administratorji, temveč tudi stalno poučujejo. Če pa ne, potem pa morajo odsotne učitelje tudi zastopati. Poleg zastopstva obolelih učiteljev/ic imajo še nešteto drugih službenih dolžnosti kot npr. posredovanje pedagoško-didaktičnih natokov dvojezičnim učiteljem/icam,

Razpis za ravnatelje

Pismo dvojezičnih učiteljev in učiteljic deželnemu glavarju

Sehr geehrter Herr Landeshauptmann!

Im Rahmen der Arbeitstagungen der Lehrerinnen und Lehrer an zweisprachigen Schulen in Mieger/Medgorje, Ledniten/Ledince und St. Philippen/Sentlipš am 7., 8. und 9. Juni 1999 wurde unter anderem auch das Thema – Schulleiterbesetzungen an den zweisprachigen Schulen – diskutiert. Bezugnehmend auf Ihre Entscheidung, die bereits erfolgten Ausschreibungen für Leiterbesetzungen an den zweisprachigen Schulen Gallizien/Galicija, Diex/Djekše, Edling/Kazaze, Eberndorf/Dobrlav und Gödersdorf/Diča was zurückzunehmen, möchten wir festhalten, dass an diesen Schulen sehr wohl zweisprachig unterrichtet wird und daher auch für die Schulleiter die Zusatzbildung »Slowenisch« erforderlich ist.

Nur ein zweisprachig qualifizierter Schulleiter – unabhängig von seiner Volksgruppenzu-

gehörigkeit – kann an seiner Schule auch eine beratende, fachlich versierte und kontrollierende, dem Elternrecht entsprechende Funktion ausüben, indem er bei Schulanstellungen und in persönlichen Gesprächen in der Lage ist, sich auch der slowenischen Sprache zu bedienen. Im Falle der zweisprachigen Schulleiter geht es ausschließlich um eine Zusatzqualifikation und nicht um die Bevorzugung von Angehörigen einer ethnischen Gruppe, zumal in jedem Beruf besser qualifizierte vorgereicht werden.

Wir unterzeichneten LehrerInnen richten daher an Sie, Herr Landeshauptmann, als den für das Schulwesen zuständigen Referenten den Appell, Ihre Entscheidung zurückzunehmen und künftig alle das zweisprachige Schulwesen betreffenden Fragen nur nach fachlich-inhaltlichen und nicht nach ethno-politischen Gesichtspunkten zu behandeln.

**Mit freundlichen Grüßen
VolksschullehrerInnen mit
Zusatzausbildung Slowenisch**

pogovor v slovenskem jeziku s starši, posebno pri vpisovanju, pogovor in nagovor tudi v slovenskem jeziku pri večeru staršev ali pri raznih prireditvah in podobno. Kot odgovorni referent za šolstvo, tudi za dvojezično, ima gospod Haider možnost, da dokaže, da je a) deželni glavar za vse Korošce, in b)

da je v praksi tolerant do vseh svojih deželanov, ki jih zastopa in da vse enako obravnava in spoštuje zakone. To bi bila le ena od možnosti, da svetu dokaže, da le ni tak, kakor se o njem govori.

Za Strokovno pedagoško združenje: Režika Iskra

Odgovor deželnega glavarja dr. Haiderja na pismo učiteljev/ic

Sehr geehrte Frau Pinter!

Ich darf Ihnen zunächst den Erhalt Ihres Schreibens, das Sie im Namen der Volksschullehrerinnen und -lehrer mit Zusatzausbildung Slowenisch an mich gerichtet haben, bestätigen.

Zum Inhalt möchte ich Ihnen mitteilen, daß ich mich nie gegen die Zweisprachigkeit ausgesprochen habe. Ich habe lediglich ein Ausschreibungsverfahren rückgängig gemacht, von dem ich der Meinung bin, daß es nicht den gesetzlichen Bestimmungen entsprochen hat.

Die in der Anlage zum Landeslehrer-Dienstrechtsgesetz angeführten Ernennungserfordernisse

sprechen von Lehrern an zweisprachigen Schulen und nicht von Schulleitern.

Über Initiative der Kärntner Landesregierung – und das war lange vor meiner Zeit – wurden die damals in der vergleichbaren Gesetzesstelle noch aufgeschienenen Schulleiter ausdrücklich herausgenommen.

Die von mir gesetzte Maßnahme stellt daher nur eine gesetzeskonforme Ausschreibung von Leiterstellen sicher.

Wie die zuständigen Gremien, die Kollegien der Bezirksschulräte und die Verleihungsbehörde sowie eine neu zu schaffende unabhängige Richterinstanz die Qualifikationen der Bewerber bewerten wird, wird die Zukunft weisen.

**Mit freundlichen Grüßen
J. Haider (podpis)**

ZVEZNA GINAZIJA IN ZVEZNA REALNA GIMNAZIJA ZA SLOVENCE

Prof. Janežič Platz 1, 9020 Celovec
tel. 0463 / 33353, faks 33353-20

OBJAVA

1. Prijavni rok za vpis v 1. razred in višje razrede ZG in ZRG za Slovence se prične v ponedeljek, 14. 2. 2000. Uradne ure so dnevno od 7. do 15. ure, ob petkih od 7. ure do 12.30.
2. Ob prijavi je treba predložiti ravnateljstvu spričevalo prvega semestra 4. razreda ljudske šole, rojstni list in dokaz avstrijskega državljanstva.
3. V naslednjih mesecih bo vodstvo ljudske šole javilo gimnaziji uspeh učencev, ki so se prijavi za vstop v gimnazijo. Nato bo ravnateljstvo pravočasno obvestilo starše o sprejemu učenca/učenke o potrebnih sprejemnih izpitih. Ti izpiti bodo v sredo, 5. 7. 2000.

4. Za vstop v višje razrede veljajo podobna pravila. Priporočljivo je v tem primeru pogovor z ravnateljem. Prestop iz glavne šole v gimnazijo je možen.

5. Na osnovi šolske avtonomije je Odbor šolske skupnosti sklenil za leto 2000/2001 vodenje alpsko-jadranskega jezikovnega razreda s slovenščino, italijanščino in angleščino.
6. Starši bodo imeli pri zadostnem številu prijavi tudi možnost popoldanske oskrbe. Prijave lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa pošljete prijavnico s potrebnimi dokumenti na zgornji naslov.

Dv. sv. dr. Reginald Vospernik,
ravnatelj

DVOJEZIČNA ZVEZNA TRGOVSKA AKADEMIJA Večkratna kvalifikacija na osnovi večkratne izobrazbe!

Splošna – strokovna – jezikovna izobrazba

Zaključek in poklicne možnosti
* Zrelostni in diplomski izpit
* Pravica do študija na univerzah
* Upravičenost za neposredno izvajanje kvalificiranih poklicev
* Obrtne upravičenosti

Za prijavo je potreben uspešen zaključek 8. šolske stopnje; v nekaterih primerih je potreben sprejemni izpit.
Brez sprejemnega izpita: 1.) učenec/učenka gimnazije 2.) učenec/učenka politehnične

šole 3.) učenec/učenka glavne šole a) 1. zmogljivostna skupina b) 2. zmogljivostna skupina (prav dobro do dobro) 2. zmogljivostna skupina (povoljno do zadostno).
Oddaja prijavnice do konca februarja 1. 2000; v izjemnih primerih je kasnejša prijava še mogoča. Prijavnice so na razpolago v tajništvo Dvojezične zvezne trgoveške akademije, Prof. Janežič-Platz 1, 9020 Celovec. Za nadaljnje informacije pokličite telefonsko številko 0463/38 24 00.

»REKVIZITER« V K&K ŠENTJANŽ

Velika ura Bogomirja Verasa

Pretekli petek nas je v šentjanški k & k prignala radovednost, kako bo v monokomediji Rekviziter Eberharda Streula in Otta Schenka odigral vlogo Jožka Vrleža igralca in režiser Bogomir Verasa, pri nas, bolj znan kot režiser v Borovljah.

Zbrali smo se ob praznem, odprtem odru, na katerem se je otvorjen z raznoraznimi rekviziti pojavil igralec, bolje rekviziter, in se zelo začudil, da so ljudje v dvorani, kajti ta dan ni bilo napovedane predstave. Rekviziter, ki skoraj vedno deluje v ozadju; njegovo ime se pojavlja le v seznamu tehničnih sodelavcev predstave, je začutil priložnost, da gledalcem izpove vse svoje največkrat zatrite, neveljavljene poglede na gledališče, igralce, vodstvo gledališča in sploh ...

Tako je tudi storil. Razložil je pomembnost služb za nastanek predstave, predvsem poudaril vlogo rekviziterja, brez katerega gre predstava lahko po zlu, svoje poglede na umetnost, predvsem v dunajskem teatru in frankfurtski operi, okrcal pevce in igralce, dirigente, karikiral tipična vedenja od artikulacije, gestikulacije do prikrona, se ob tem postavil v vloge, ki se mu zdijo boljše, ustrežnejše, ki imajo več prav-

šnjega čustvenega naboja. Rekviziter Vrlež je okrcal tudi kritike, ki razmišljajo predvsem o tem, ali jim predstava sme biti všeč ali ne.

Verasova igra je smela biti všeč. Kot igralec je v tej monokomediji razvil široko paleto izraznih vrtilin, tako govornih kot pevskih. V posnemanju solističnih opernih vlog se je izkazal kot pravi moj-

ster, glasovno in interpretativno. Govorno se je gibal od skrajne subtilnosti do eruptivnega izraza.

Bogomir Verasa se nam je tokrat zelo uspešno predstavil kot igralec, kar v svojem bistvu tudi je. Predstava je nastala v produkciji »Mojega gledališča« Kulturnega doma Španski borci v Ljubljani. J. R.

Bogomir Verasa v pozici opernega pevca

SLOVENSKA ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA V CELOVCU

VABI v sodelovanju s starši, učitelji, knjižničarji, slovenskimi krajevnimi društvi, dvojezičnimi šolami, Mladinskim domom, Slovensko gimnazijo, Trgovsko akademijo, Varstvom ABCČ in dvojezičnim vrtem v Mladinskem domu

vse mlade bralke in bralce k vsakoletnemu branju za bralno značko. Preberejo naj sedem ali več slovenskih knjig.

Naslovi za prijave:

Dvojezični otroški vrtec v Mladinskem domu – mentorici vzgojiteljici

Milica Kunčič in Terezija Gallob (predšolska bralna značka)

Bilčovs – društvena soba – mentorica Irena Reichmann

Borovlje – glavna šola – mentorji učitelji slovenščine Matilda Boročnik, Tatjana Kupper-Pavčič in Janko Woschitz

Kotmara vas – društvena soba – mentorji Danica Hanuna, Jožko Pack in Marija Wakounig

Obirsko – ljudska šola – mentorica Marta Polanšek

Radiše – društvena soba – mentorica Leni Ogris

Sele-Kot – ljudska šola – mentorica Marta Velik

Mladinski dom – mentorji mag. Richard Jernej, vzgojiteljice Meda Kavčič, Berta Piskernik in Eda Velik

Varstvo ABCČ – mentorica mag. Eva Schellander

Slovenska gimnazija – mentorji profesorji slovenščine mag. Ivana Kampuš, mag. Marija Malle, mag. Maja Millionig-Kupper in dr. Miha Vrbinč

Dvojezična trgovska akademija – mentorici mag. Tanja Wellenzohn in dr. Tatjana Feinig

Slovenska študijska knjižnica v stavbi Mladinskega doma

Železna Kapla – ljudska šola – mentor učitelj Edi Oražec

Tekmovanje za bralno značko teče od oktobra 1999 do 22. junija 2000.

Veselimo se sodelovanja!

SELE - KOT – SPD HERMAN VELIK

O orodju, saneh in kruhu

Predstavitve videofilmov, dokumentacije stare ljudske kulture, v ljudski šoli na Kotu, 28. januarja t. l.

Dokumentirati živo besedo po domače, z njo vred pa zajeti izumirajočo kulturno dediščino, je glavna zamisel dr. Herte Maurer - Lausegger, ki je skupaj z Inštitutom za slavistiko na celovški univerzi realizirala to idejo. S pomočjo Inštituta za medijsko komunikacijo ji je uspelo v zadnjih letih uresničiti šest filmskih projektov.

Tri videoposnetke smo lahko občudovali na Kotu: »Orodje s koroških podstrešij«, »O saneh« – dokumentacija, ki nas je popeljala v svet sani najrazličnejših vrst, ki so jih uporabljali v preteklosti. Precej pozornosti je posvečeno vpreganju konja in nalaganju ter spravljanju hlo-dov v dolino. Marsikateremu »furmanu«, pa tudi ostalim, so se obudili spomini na nekdanje čase. V obeh filmih pripoveduje Lenci Tschertou, p. d. Najek, in po domače razlaga pomen in funkcijo orodij in sani.

Tretji, najnovejši videofilm »Kruh iz črne kuhinje«, pa kaže gospodinjo Rozalijo Tschertou pri peki kruha. Tudi tu je dosti zanimivega za tiste, ki še pečejo kruh na podoben način in za tiste, ki kaj takega na lastne oči še niso videli.

Vse tri filme so posneli z ekipo filmskega podjetja AR-

TIS iz Celovca in snemalec Ivan Klarič se je ponovno izkazal.

Mladi in stari smo z navdušenjem spremljali posnetke in bili hvaležni dr. Maurer - Lausegger za njeno prizadevanje in za njen osebni prispevek, ki ga vlaga v te projekte. Zato je bila tudi avtorica zelo prese- nečena in zadovoljna nad številnim obiskom in zanimanjem ter nam obljubila, da bo še prišla, ko jo bomo spet povabili.

Pa še druge zanimivosti

Ko pa se že ravno oglašamo iz našega selskega Kota, pa bi še dodala, da smo pred kratkim izvedli tudi društveno **sankarsko tekmo**. Letos smo se odločili, da preiskusimo nov teren, da tekmuje po poti, ki pelje k Žerjavu. Proga je bila nekoliko daljša kot sicer, kar pa je le še povečalo veselje vseh tekmovalcev. Najprej so se pomerili otroci, za njimi pa odrasli v mešanih dvojicah. Najhitrejši so bili Primi Mlečnik, Travdi in Franci Roblek.

Omeniti pa je treba, da pri nas niso odločilne sekunde, temveč velja olimpijsko geslo: sodelovanje za vse.

27. 2. pa načrtujemo pustno prireditev na Bajtišah, na katero smo povabili znanega gledališkega igralca Gregorja Tiča, ki nam bo povedal oziroma pokazal, kako je prišel na svet.

E. Velik

Privlačen Hodiški ples

Predsednik SPD »Zvezda« Toni Miksche (levo) v prijetni družbi

Foto: Stukelj

Hodiški ples, katerega prireja tamkajšnje Slovensko prosvetno društvo »Zvezda«, je postal ena najbolj priljubljenih plesnih prireditev v občini. Preteklo soboto je bilo pri Svetiju na Plešerki ob zvokih glasbenega ansambla »Ši-

bovniki« iz Slovenije zelo veselo in družabno. Družabno prireditev so popestrili z bogatim srečolovom, z nastopom okteta in pevskega krožka Hodiše ter čarovniškimi polnočnimi vložki. Ple-sa so se udeležili tudi številni

častni gostje. Med njimi: konzul RS Boris Jelovšek s soprogo, župan pobratene občine Medea Renato Mucchiut, domači župan Gerhard Oleschko, tajnika NSKS Franc Wedenig in SPZ Janko Malle in drugi. M. Š.

OPOZORILO KIS

Podaljšanje roka za ÖPUL-95

Evropska skupnost (EU) je podaljšala rok za avstrijski program za zaščito kmečkih površin ÖPUL-95 za eno leto, torej se bo rok iztekal šele v tem letu. Novi program ÖPUL-95 je v Bruslju še v obravnavi in do konca leta

1999 še ne bo pravočasno odobren.

Kaj to pomeni za kmete? Kmetje, ki so trenutno v programu ÖPUL-95, imajo naslednje leto tri možnosti:

1. Po izteku petletne obvezne dobe lahko izstopijo in ne sodelujejo več v ÖPUL-95
2. V ÖPUL-95 lahko ostanejo še eno leto in prestopijo leta 2001 v ÖPUL 2000
3. Naslednje leto prestopijo v ÖPUL-98. Leta 2001 lahko

kmetje ostanejo v ÖPUL-98 ali pa menjajo na ÖPUL 2000.

Kot minuli dve leti pa je treba računati s tem, da se bo treba najaviti za prestop v ÖPUL-98 že decembra 1999. Brez take najave potem aprila/maja 2000 prestop ni več možen. Podrobnejše informacije bodo objavljene še v »Kärntner Bauer«, pa tudi KIS bo pravočasno informirala o novih pogojih v slovenskem časopisju.

TINJE – DOM PROSVETE

Na rešetju je bila literatura koroških Slovencev

V okviru serije »Koroški Slovenci 1900-2000« je minulo sredo, 26. januarja zvečer, v tinjskem domu prosvete bila na rešetju literatura koroških Slovencev. O njej sta spregovorila pisatelj Janko Ferik in univerzitetni profesor ter strokovnjak za književnost Janez Strutz.

V uvodu je univ. prof. Andrej Moritsch podaril, da je literatura predvsem pri Slovencih odigrala pomembno vlogo pri nastajanju in okrepljenju narodne zavesti. Zato naj se tudi ne čudimo Handkejevi ugotovitvi, da Slovenci svoje zgodovine ne določajo po kraljih in vojskovodjih, temveč po pesnikih in pisateljih. Ferik in Strutz sta si pregled razdelila organsko: prvi je spregovoril o liriki, drugi o prozi.

Ferik je svoja izvajanja začel z mislijo pokojnega pisatelja Pavleta Zidarja, ki je pred dvajsetimi leti o koroški slovenski literaturi dejal, da je ta književnost seveda del celotnega slovenskega književnega ustvarjanja in fundusa in da jo je treba tako tudi pojmovati. Kljub temu pa je zgodovina naredila svoje, je poudaril Ferik. Glavna prelomnica je leto 1918, ko je razpadla avstro-ogrska monarhija in koroški Slovenci tudi dejansko postanejo manjšina v nemškem državnem okolju.

To je doba, ko so doraščali Fran Eller, Anton Gabrijel in Flora Rauter, ki so vsi v poznih letih izdali svoje prveence. Že v mladih letih pa so se pojavili Hani Weiss in Maks Sorgo, ki pa sta padla med drugo svetovno vojno, ter pesnica Milka Hartmann. Njihov vrstnik je župnik Anton Kuchling. Nekakšen vezni člen med omenjenimi ustvarjalci in predvsem

mladjevci so Janko Messner, Andrej Kokot in Valentin Polanšek. Ustanovitelji in pobudniki »mladja« so Florjan Lipuš, Erik Prinč in Karel Smolle, kmalu se jim pridruži še Gustav Januš, ki se je uveljavil tudi kot slikar. Med mladjevce šteje Ferik Franca Merkača, Janija Oswalda, Fabjana Hafnerja, Cvetko Lipuš in Jožico Čertov. Velik obet pa je Martin Kuchling. Fakultativno je predavatelj naštel tudi avtorje otroške in mladinske literature, mdr. Dorli Hammerschall, Sonjo Wakounig, Milico Hrobath, Andreja Kokota, Janka Messnerja in druge. Ferik je dejal, da je slovenska koroška književnost po drugi svetovni vojni bila vpeta po eni strani med boj za narodne pravice in stremljenje po dovršenosti in aktualnosti, po drugi pa tudi v notranjeslovenske peripetije. Dokazala je trdno življenjsko voljo in žilavost in da nikakor ni provincialna in zakotniška.

Janez Strutz je na začetku dejal, da je slovenska proza relativno mlada. To je literatura malih narodov. Po letu 1920 je

bila naravnana na ohranjanje narodne identitete in povezana s travmami nasilja. Po letu 1945 je slovenska literatura na novo zadihala, kar je na Koroškem predvsem zasluga Mohorjeve založbe in založbe Drava. Mohorjeva je z masovno, večerniško literaturo šla med ljudi, v bistvu pa je njena produkcija bila nadaljevanje božje službe. Založba Drava pa je s socrealističnimi predznaki skrbela za ohranitev in zakoreninjenje slovenske besede. Pri Dravi je izhajala predvsem dokumentarna literatura. V »mladju« – tako Strutz – se je odražala estetsko angažirana, neutilitaristična literatura, ki je odgovarjala novemu pojmovanju »male literature«. Predhodnik »mladja« je bil študentski list na Plešivcu »Kres«.

Strutz je zaključil z ugotovitvijo, da slovenska koroška literatura ni več zgolj slovenska, ampak da presega jezikovne in etnične meje. Saj njeni številni protagonisti pišejo v dveh ali celo več jezikih in tako dejansko dobiva ta književnost tudi evropske razsežnosti. r.u.

Z leve: Janez Strutz, Janko Ferik in Andrej Moritsch

Otroci so z umetnikom Steindorferjem razmišljali o totalitarizmu

BREŽE

Razstava o anonimnosti prostora in časa

»Kinder im N-KZ« (Otroci v N-kacetu) je naslov razstave, ki se je pričela minuli četrtek, 27. januarja zvečer, v galeriji »Pablatschen« v Brežah (Friesach) in ki bo s presledki trajala do konca marca.

Razstave nedvomno ne moremo vnesti v običajen razstaveni ali galerijski okvir, saj tako po tematiki kot tudi po obliki in postavitvenem modusu krepko odstopa od regionalno običajnih galerijskih navad in umetniško-estetskih pričakovanj. To se pričinja že pri naslovu samem in se nadaljuje preko prostora do ogleda razstavljenih eksponatov.

Naslov »Otroci v N-kacetu« nosi v sebi paralelo med kruto zgodovinsko stvarnostjo, ko je umrlo na desetisoče otrok po

koncentracijskih taboriščih, ter med lahkotnostjo in brezskrbnostjo otrok v igri, ki dandanes nekako podzavestno podoživljajo nekdanjo kacetovsko stvarnost. Iz tega je nastala razstava miniaturnih skulptur in objektov ter inštalacij, ki ob daljšem postanku odstirajo to paralelo in globlji pomen. Najsi je to v glino vtisnjena glavica zlomljene puže, stlizirana pest kot izraz nasilja ali pa zarjavelo železje. Ta razstava ni stvar hitrega obhoda in bežnega pogleda ali posebnega pametovanja. Zanj si je treba vzeti čas.

Otvoritev razstave je tematsko in časovno sovpadala z osvoboditvijo koncentracijskega taborišča Auschwitz, ki so ga januarja 1945 dosegle sovjetske čete in v njem naletele na precejšnje število otrok. Kdor pozna koroško stvarnost, predvsem pa zgodovinsko ozadje določenih zgornjekoroških krajev, tega naj ne čudi informacija, da za razstavo v Brežah sploh ne vedo. Kakor da je ni. Pa je kljub temu, in sicer v galeriji »Pablatschen«, Badgasse 20.

c. k.

RAZSTAVA NA RADIŠAH

Bogata simbolika v umetninah iz voska

V kulturnem domu na Radišah so minulo soboto predstavili občinstvu razstavo, kakršnih ni ravno veliko po naših družtvih. Tri domačinke, mati in dve hčeri, Angela Resztej, Angelika Resztej-Fantur in Krista Resztej-Sadjak so predstavile svoja ročna dela, elegantne stvaritve, ki po svoji kvaliteti zdaleč pressegajo običajno ljubiteljstvo.

Neverjetno bogato in raznoliko je njihovo delo z voskom. Sveče, pa tudi drugi okrasni predmeti vseh mogočih oblik, velikosti in barv so se kopicili v dvorani, eden lepši od drugega.

Mati Angela je povedala, da se je začela ukvarjati z izdelovanjem sveč in okraskov pred več kot dvajsetimi leti: »Otroci

so bili majhni, igrač ni bilo kaj dosti, pa sem jih sama začela delati. Delala sem vsa mogoča ročna dela, pa sem si rekla: zakaj ne sveče? Začelo se je pravzaprav z okraševanjem velikonočnih jajc, to okraševanje sem potem prenesla na sveče.« Do dvajset delovnih postopkov zahteva kdaj ulivanje sveče, mnoge pa imajo še aplikacije,

včasih nabožne in včasih le okrasne.

Angelika, profesorica na Bachmannovi gimnaziji, se loteva dela že z znanstvenim ozadjem. Zanimala jo je zgodovina, začela je zbirati podatke o simboliki sveče oz. luči v liturgiji, judovski in krščanski. Luč pomeni radost in veselje. Uporaba sveče je postala obvezna pri velikonočni liturgiji v četrtem stoletju. Pa vendar: sveče so bile nekoč – kakor pravi – luč bogatih in kruh revnih. Slednji

so si z izdelovanjem služili kruh. Hude so bile nekoč kazni za krajo voska; bil je dragocen in redek produkt.

Resztejeva dekleta, posebno pa mati, pa izdelujejo tudi prtičke, copate, obleke, slike ...

Njihovi izdelki so tudi na prodaj in lahko jih samo priporočimo: tako okusno, lepo in skrbno izdelanih ne boste zlepa našli. Če iščete kdaj kakšno darilo, pri Resztejevih boste zagotovo našli kaj primernega!

S. W.

Angela, Krista in Angelika Resztej

Samo drobec iz izredno bogate razstave

SMUČARSKI SKOKI

Stefan Kaiser spet svetovni prvak!

Mladi avstrijski orli so na letošnjem svetovnem nordijskem prvenstvu juniorjev v Strbskem Plesu imeli težko nalogo. Po lanski zmagi na domači skakalnici v Saalfeldnu so namreč bili branilci naslova. Ekipa je od lanskega leta ostala skoraj ista – le Thomasa Hörla je zamenjal novinec Christian Nagiller. In ponovno so se avstrijski skakalci izkazali kot veliko upanje za prihodnost.

Mladi Zahomčan Stefan Kaiser in Martin Koch iz Beljaka sta popeljala svoje moštvo (Stefan Kaiser, Martin Koch, Christian Nagiller, Florian Liegl) do zmage s 13 točkami prednosti pred drugouvrščenimi Norvežani, ki so kot edini le te-

Svetovni prvak Stefan Kaiser

sno zaostajali. Tretjevršeni Finci so z 840 točkami imeli že 77 točk zaostanka za zmagovitim Avstrijci. Četrto mesto so osvojili Japonci, peti pa so postali skakalci iz Češke.

Posebno razveseljivo je bilo dejstvo, da sta se Korošca Kaiser in Koch s konstantno dobrima skokoma uvrstila na vrhu razvrstitve. Stefan Kaiser (ŠD Zahomc) je z 91,5 in 95 metri bil celo najboljši tekmovalca. Pridobljena zlata kolajna svetovnega prvaka pa ne bo ostala zadnja v zbirki naših mladih orlov!

T. G.

REZULTAT SP JUNIORJEV:

1. Avstrija (Stefan Kaiser, Martin Koch, Christian Nagiller, Florian Liegl) 917,0, 2. Norveška (Thomas Lobben, Erik Wangen, David Andersen, Anders Bardal) 904,0, 3. Finska (Veli-Matti Lindström, Juha-Matti Ruuskanen, Akseli Launonen, Kimmo Yliriesto) 840,0, 4. Japonska 838,5, 5. Češka 819,5

SPD »ZARJA« - USPEŠEN NOČNI SLALOM

Hitro po osvetljeni progi

Posebne vrste zabava: nočni slalom v Železni Kapli

Slovensko prosvetno društvo »Zarja« v Železni Kapli goji poleg pestre kulturne dejavnosti tudi športno rekreativno delovanje. Preteklo soboto je bil na sporedu 2. nočni slalom, katerega se je udeležilo okrog 80 tekmovalcev in tekmovalk iz domačih krajev in sosednje Slovenije. Slalomsko steza v Lepeni pri Kežarju je bila odlično pripravljena in žarometi so poskr-

beli za ustrezno osvetljavo proge in postavljenih vrat. Številni navijači pa so ob progi hrabro svoje varovance in poskrbeli za pravo tekmovalno vzdušje.

Tekmovanje je bilo napeto in vsak/a je dal/a vse od sebe, nekateri/e pa so seveda tudi izpustili/e kakšna vratca ali pa s padcem predčasno izpadli/e.

Tekmovanje je potekalo brezhibno in brez nezgode. Pri-

reditev je izvrstno moderiral v obeh deželnih jezikih Miha Traunik. Za jedačo in pijačo so poskrbeli domači prosvetarji in številni pomagači, ki so veliko prispevali, da je postal nočni slalom tudi privlačna družabna prireditev pod milim nebom zasnanjane in tihe kapelske doline.

M. Š.

IZID NOČNEGA SLALOMA:

DOMAČINI:

Otroci: 1. Christopher Karničar, 2. Romario Oraže, 3. Mitja Oraže
Šolarke 1: 1. Manuela Karničar, 2. Kerstin Osojnik, 3. Christine Osojnik
Šolarji 1: 1. Andreas Karničar, 2. Stefan Miklau, 3. Samuel Paulitsch
Šolarji 2: 1. Peter Oraže, 2. Michael Korotaj, 3. Florian Miklau
Mladinke: 1. Katharina Miklau
Mladinci: 1. Gottfried Lipusch, 2. Damijan Ošina
Ženske: 1. Matilde Karničar, 2. Elisabeth Miklau, 3. Ani Ošina
Moški (splošna): 1. Franci Oščina, 2. Marjan Oraže, 3. Hannes Oraže
Moški 1: Herbert Kogoj, 2. Fritz Klaura

GOSTJE:

Šolarke: 1. Klara Karničar, 2. Jasmina Brodnjig
Šolarji 1: 1. Gregor Komar, 2. Albin Tahiri, 3. Urban Roblek
Mladinci: 1. Aljaž Karničar, 2. Richard Galo, 3. Žiga Karničar
Ženske: 1. Irmgard Bergmann, 2. Liselotte Daxböck
Moški (splošna): 1. Gorazd Kocjan, 2. Jožko Ottowitz, 3. Markus Augustin
Moški 1: 1. Davo Karničar, 2. Janko Ottowitz, 3. Johann Miklau
Moški 2: 1. Ivan Parte, 2. Marjan Tepina, 3. Izidor Karničar

SMUČANJE

Naraščaj drvi o tekme do tekme

Preteklo soboto je mlade koroške smučarje čakal poseben izziv – dopoldne je bilo na sporedu deželno smučarsko prvenstvo ASKÖ v Weißensee, popoldne pa so se talenti zbrali pri rožanskem pokalu na Baumgartnerhöhe v Ločah.

Na deželnem prvenstvu je naraščaj iz Šentjanža spet pričel, najboljšo uvrstitev izmed njih pa so dosegli Andrea Partl

in Desiree Žnidar (1. in 2.), Brigitte Esel in Andrea Kruschitz (2. in 3.), ter Patrick Quantschnig (2.). V splošni ženski skupini je Karin Kruschitz osvojila naslov, pri seniorjih pa je Erich Užnik postal drugi.

Neposredno po tekmi so se Šentjanščani odpravili v Loče, kamor so prispeli šele 10 minut pred štartom, tako da si niti proge niso mogli prav ogledati.

Kljub temu si je pri bambinijih zagotovil 1. mesto Manuel Malle s petimi (!) sekundami prednosti pred konkurenco. Pri dekletih I je zmagala Boroveljčanka Kerstin Lattacher, pri dečkih I pa Philipp Eriautz (Borovlje). Pri otrocih II je Desiree Žnidar kljub pomanjkljivemu ogledu proge postala druga za Christino Bergmann (Borovlje). V skupini šolarji I je Marcelu Quantschnigu uspel majhen čudež – ne da bi si poprej ogledal progo, je zmagal kar z dvema sekundama prednosti!

T. G.

ODBOJKA

Prepričljiva zmaga Dobljanov – 3 : 0

Preteklo soboto je moška ekipa SK Dob gostila moštvo iz Feldkircha. Od vsega začetka so domačini prevzeli krmilo in zaslužno dobili prvi set s 26 : 12. Dobljani so igrali kompaktno, dopadljivo in z lepimi kombinacijami navdušili ljubitelje in ljubiteljice odbojarskega športa. Gostje

iz Predarlske so bili lahek nasprotnik in po 55 minutah je bila tekma odločena v prid domačinov (-12/-16/-10).

Kapetan Martin Micheu: »Igrali smo izvrstno in upam, da bomo lahko ponovili naše sposobnosti tudi na zadnji in pomembni tekmi proti Sokolu na Dunaju.«

M. Š.

Zadovoljni trener Vladimir Pridal s kapetanom SK Aich/Dob Martinom Micheujem. Foto: Štukelj

Evropsko prvenstvo v Zahomcu

Ski-Arc – marsikdo se bo vprašal, kaj to sploh je. Ta nova športna panoga v naših krajih namreč še ni tako razširjena kot v Italiji ali Franciji.

Ski-Arc je primerljiv z biatlonom – športniki namreč tekmujejo na tekaških smučeh v klasičnem ali pa prostem slogu in na strelišču z lokom in puščico streljajo v tarčo. Če tekmovalc zgreši tarčo, se mora podati na kazensko rundo ali pa

dobi časovni pribitek. Športno društvo Zahomc je letos prvič izvedlo evropsko in hkrati avstrijsko prvenstvo v Ski-Arcu, in kot že pričakovano, so zmagali večinoma inozemski tekmovalci. Pri moških (10 km) je osvojil naslov Italijan Alberto Peracino pred Andrejem Zupanom iz Slovenije. Konkurenca žensk juniorjev so dominirali italijanski športniki in športnice, v štafeti pa so triumfirali Slovenci pred Korošci, Italijani in Nemci. Končni sprint pa je spet bil popolnoma v italijanskih rokah.

T. G.

VESTI

■ Daniel Užnik mora še nadalje pavzirati zaradi svoje poškodbe. Po poskusnem treningu še ni spravil pravega pritiska na smuči, tako da se je moral vrniti v zdravniško oskrbo.

■ Michi Sablatnik (ŠD Šentjanž) je tekmoval na avstrijski šolarski tekmi ÖSV. V slalomu je žal izpadel, v veleslalomu pa

je postal prvi v letniku oz. enajsti v skupnem seštevku.

■ Na letošnjem smučarskem prvenstvu ljudske šole v Selah sta bila najboljša dneva Silke Užnik in Christian Ogris.

■ Prva šahovska ekipa SŠZ je v prvem krogu play off-tekmovalja za podvig v koroško ligo remizirala proti močni drugi ekipi iz Bekštanja s 4 : 4.

ŠAHOVSKI OREH ŠT. 97

Silvo Kovač

Sopkov – Mojseev / SZ 1952

V materialno izenačeni poziciji je črni pričakoval zamenjavo lovcev (1.Lc5: Sg2; 2.Kg2: Ld5+ 3.Kg2: Ld5+) in prehod v končnico raznobarnih lovcev, ki bi se ob pravilni igri obeh nasprotnikov končala z remijem.

Toda beli, ki je na potezi, je v zgornji menjalni varianti črne odkril boljše – odločilno potezo, ki vodi do zmage belega. Z malo kombinatornega duha vam bo uspelo odkriti!

Rešitev št. '96

Po potezi bele trdnjave 1.Te1? je črni takoj opazil slabosti belega na prvi vrsti in po zamenjavi trdnjave 1...Te1: 2.Se1: odigral potezo 2.Df4! Z napadom na belo damo je nezavarovan beli skakač na prvi vrsti in pred pretjno mata. Beli nadaljuje 3.Sf3, vendar tudi tokrat je črni nepopustljiv in po 3...Lf3! je belega prisilil na vdajo. Belemu grozi mat ali pa izguba dame!

